

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu, I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Izabela Wieczór

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Iwona Ziółkowska

po rozpoznaniu w dniu: 09 kwietnia 2019 roku w T.

sprawy z powództwa: **mał. A. S., reprezentowanej przez kuratora i M. S.**

przeciwko: **E. S. i P. S.**

o stwierdzenie nieważności umowy

I. stwierdza, że umowa darowizny zawarta pomiędzy E. i P. małżonkami S. a małoletnimi: M. S. i A. S., w dniu 02.02.2017r. w Kancelarii Notarialnej w G. – D. przed notariuszem S. M., Repertorium A numer (...) – jest nieważna;

II. nakazuje pobrać od pozwanych: E. S. i P. S. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa kwotę 35.000 zł.

(trzydzieści pięć tysięcy) tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

SSO Izabela Wieczór.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16.04.2018 r. mał. powódki - M. S. i A. S. działające przez kuratora C. S. wniosły o: stwierdzenie nieważności umowy darowizny zawartej w dniu 2.02.2017 r. przez pozwanych - E. S., P. S. w imieniu małoletnich powódek przed notariuszem S. M. rep. A nr (...) - z powołaniem na brak zgody sądu rodzinnego na czynność przekraczającą zwykły zarząd majątkiem małoletnich. Ponadto strona powodowa wniosła o całkowite zwolnienie od kosztów sądowych

W uzasadnieniu twierdziły m. in. , że: matka małoletnich E. S., ojciec P. S. zawarli w dniu 2.02.2017 r. przed notariuszem S. M. umowę darowizny. Przedmiotem umowy był zabudowana nieruchomość położona w G.-D. przy ul. (...), KW (...). W następstwie zawartej umowy powódki, jako wspólne córki pozwanych, nabyły udziały wynoszące po 1/2 części nieruchomości dla każdej z nich. Czynność prawna, której dokonali pozwani ma ich zdaniem charakter czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem małoletnich. Umowa została zawarta i wykonana bez zgody Sądu Opiekunczego. Umowa została zawarta w ten sposób, że małoletnie powódki były reprezentowane przez ich rodziców, jednocześnie darczyńców, a nie przez ustanowionego dla nich kuratora. Z uwagi na powyższe przedmiotową umowę należy uznać jako nieważną z uwagi na obrazę art. 101 § 3 kro - dokonanie darowizny bez zezwolenia Sądu Opiekunczego. W okolicznościach niniejszej sprawy wynika, że zezwolenie Sądu Opiekunczego było konieczne. Darczyńcy działali bez należytego rozeznania interesów małoletnich dzieci - narazili powódki na odpowiedzialność względem swoich wierzycieli - na podstawie art. 527 kc i nast, co zaktualizowało się niezwłocznie po dokonaniu darowizny. Wierzyciele pozwanych rodziców skierowali przeciwko małoletnim powódkom szereg pozwów,

na gruncie odpowiedzialności, o której mowa w art. 527 kc i nast., jak również podjęli działania obciążające darowaną nieruchomości rzeczowo. Taki stan rzeczy bezsprzecznie wskazuje na naruszenie interesu powódek.

Postanowieniem z dnia 1.06.2013 r. sąd zwolnił powódki: mał. M. S., mał. A. S. od kosztów sądowych w całości.

W odpowiedzi na pozew pozwany - P. S. (k. 75-80) wniósł o oddalenie powództwa, zasądzenie od powódek na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od wniesionego pełnomocnictwa. W uzasadnieniu twierdził m. in., że nieruchomość będąca przedmiotem umowy darowizny w momencie zawierania umowy nie była obciążona jakimkolwiek ograniczonym prawem rzeczowym ani obligacyjnym na rzecz osoby trzeciej. Zmiana w majątku małoletnich powódek wskutek zawarcia przedmiotowej umowy miała charakter wyłącznie przysparzający. Czynność ta nie stanowiła ani rozporządzenia, ani też jakiegokolwiek zobowiązania, a tylko takie czynności mogą być uznane za czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu, a tym samym wymagające zgody Sądu Opiekuńczego na ich dokonanie.

Powódka - M. S. po ukończeniu lat 18 oświadczyła, że popiera powództwo wniesione w jej imieniu przez kuratora - reprezentowanego przez pełnomocnika J. B. i udziela temu radcy prawnemu pełnomocnictwa do działania w jej imieniu w procesie (protokół rozprawy z dnia 22.11.2018 r. czas nagrania 00:00:26-00:05:49 k. 105-105v.).

Pozwana E. S. oświadczyła, że uznaje żądanie pozwu (protokół rozprawy z dnia 22.11.2018 r. czas nagrania 00:05:49-00:06:16 k. 105-105v.).

Na rozprawie w dniu 9.04.2019r. pełnomocnik powódek podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko i nadto jako podstawę faktyczną powództwa podał, że dokonana czynność prawna w imieniu wówczas obu małoletnich powódek, była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego- naruszała bowiem zasadę kierowania się dobrem dzieci. Zaskarżona czynność prawna naraziła powódki na odpowiedzialność względem wierzycieli darczyńców.

Na rozprawie w dniu 9.04.2019r. strony podtrzymały swoje stanowiska, pełnomocnik powódek oświadczył, że nie domaga się również od pozwanego P. S. zwrotu kosztów procesu.

Sąd ustalił co następuje:

E. S. i P. S. prowadzili działalność gospodarczą – Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe (...) Spółkę jawną w W.. Oboje pozwani byli współnikami tej spółki, przy czym E. S. od 2013r. Faktycznie działalnością zajmował się P. S..

Od 2013r. zaczęły się problemy finansowe w firmie. Uległa pogorszeniu sytuacja finansowa rodziny. P. S. bez wiedzy żony wydał wspólne oszczędności w celu spłaty współnika oraz bieżących zobowiązań. W 2016r. P. S. ponownie wszystkie oszczędności rodziny, tj. kwotę 500.000 zł przeznaczył na spłatę zobowiązań firmy, namawiał żonę na wspólne zaciągnięcie kredytu w kwocie 2mln zł. , na co nie wyraziła zgody. Do E. S. zaczęli też zgłaszać się wierzyciele w kwestii spłaty zobowiązań, otrzymywała też anonimowe sms , że pracownicy nie otrzymują na czas wynagrodzeń.

Za okres od 1.01.2017r. do 31.07.2017r. (...) (...) Spółka jawna wykazała stratę w wysokości 530.324,08 zł.

W maju 2017r. pozwana dowiedziała, że został podrobiony jej podpis na wekslu zabezpieczającym kredyt. Wiadomość tę powzięła, gdy Bank wezwał ją do wykupu weksła. W toku postępowania karnego ustalono, że na wekslu tym nie widnieje podpis pozwanej, podpisu tego nie nakreślił też pozwany.

(d: pozew o rozwód kk 2-5, rachunek zysków i strat k 29 - akta IC 1100/17, zeznania pozwanej E. S. czas nagrania 00:09:22-00:42:13, k. 105v.-106 czas nagrania: 00: (...) do (...):49 karty 195-196, okoliczności przyznane przez pozwanego – rozprawa w dniu 9.04.2019r. karta 195v).

E. S. i P. S. na zasadach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej byli właścicielami nieruchomości położonej w G. D. przy ul. (...) o powierzchni 0,1895 ha dla której SR w Golubiu D. IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi

KW (...). Nieruchomość zabudowana była murowanym, piętrowym budynkiem mieszkalnym połączonym z garażem o łącznej powierzchni użytkowej ok 190 m² wybudowanym około 2011 roku o wartości 700 000.

Umową z dnia 02.02.2017 r. , zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem S. M. (rep. A (...)) małż. S. działając w imieniu własnym darowali mał. M. S. udział 1/2 w prawie własności w/w nieruchomości i darowiznę tę w imieniu małoletniej przyjęli. Tą samą umową małż. S. działając w imieniu własnym darowali mał. A. S. udział 1/2 w prawie własności w/w nieruchomości i darowiznę tę w imieniu małoletniej przyjęli. Strony określiły wartość darowizny udziałów w wysokości 350 000 zł.

W dniu zawierania umowy darowizny pozwani oświadczyli, że nieruchomość stanowiąca przedmiot darowizny nie była obciążona prawami lub roszczeniami osób trzecich, w tym roszczeniami wynikającymi z umowy dożywocia , żadnymi ograniczonymi prawami rzeczowymi, w tym hipotekami przymusowymi , żadnymi długami , że nie została doręczona żadna decyzja organów podatkowych dotycząca zaległości podatkowych, ani nie toczy się, żadne postępowanie mogące skutkować wydaniem decyzji , że nie toczy się postępowanie dotyczące ustanowienia hipoteki przymusowej, że nieruchomość ta nie jest przedmiotem postępowania egzekucyjnego, upadłościowego, naprawczego, sądowego, administracyjnego, arbitrażowego lub układowego oraz, że zawarcie tej umowy nie narusza żadnych praw osób trzecich, mogących mieć wpływ na jej wykonanie , ani nie wymaga zgody osoby trzeciej, że żadnej osobie prawnej lub fizycznej nie służy roszczenie o przeniesienie własności tej nieruchomości lub o ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego. (§1 pkt II lit b umowy).

W umowie małż. S. oświadczyli m. in., że do czasu osiągnięcia pełnoletniości przez małoletnie zobowiązują się sprawować zarząd nad nabytą w tym akcie nieruchomością, administrować nią oraz ponosić wszelkie wydatki i ciężary z nią związane (§ 4 umowy).

(d: akt notarialny k. 26-29, odpis kw k. 31-35)

W dniu 12.05.2017r. Przedsiębiorstwo (...) lechpol sp.zo.o. w S. wystąpiła do Sądu w trzema pozwami o zapłatę łącznej kwoty 156.356,48 zł. przeciwko – Przedsiębiorstwu Handlowo- Usługowe (...) Spółkę jawna oraz współnikom tej spółki – (...) i E. S.. Przyczyną złożenia tych pozwów był ujawniony w raporcie Krajowym Rejestrze Długów z dnia 13.04.2017r. fakt ,iż w/w spółka posiadała zadłużenie na łączną kwotę 552.780,41 zł. Zostały też wpisane liczne hipoteki przymusowe oraz umowne na rzecz wierzycieli na nieruchomości stanowiącej majątek spółki.

Pozwem z dnia 18.08.2017r. Przedsiębiorstwo (...) lechpol sp.zo.o. w S. wystąpiła do tut. Sądu przeciwko mał. M. i A. S. o uznanie za bezskuteczną umowy darowizny w celu umożliwienia zaspokojenie w/w/ wierzytelności.

Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 28.09.2017r. w sprawie IC 1730/17 udzielił zabezpieczenia w/w roszczeniu ustanawiając zakaz zbywania i obciążania przedmiotowej nieruchomości. Postanowienie to jest prawomocne .

Postępowanie to jest obecnie zawieszona na zgodny wniosek stron.

(d: pozew kk 37-43, postanowienie SO w Toruniu k 44, postanowienie SA w Gdańsku kk 122-123)

Tut. Sąd nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 1.06.2017r. w sprawie INc 179/17 nakazał P. S. i E. S. , aby solidarnie na podstawie weksla zapłacili na rzecz R. Z. kwotę 136.469,65 zł.

W dniu 19.12.2016r. Przedsiębiorstwo (...) – R. Z. – wierzycielem zawarł ugodę z Przedsiębiorstwem Handlowo-Usługowym (...) Spółką jawną, reprezentowaną przez P. S. i E. S.- dłużnikami , na mocy której dłużnicy uznali, że według stanu na dzień zawarcia porozumienia jego bezsporne i wymagalne zadłużenie główne wobec wierzyciela wynikające z faktury VAT nr (...) wynosi 109.907,35 zł . W § 3 ugody w.w kwota wraz kosztami windykacji została rozłożona na raty, a w § 7 dłużnik zobowiązał się do podpisania weksla In blanco, który miał stanowić zabezpieczenie

ugody. Pod ugodą widnieją podpisy wierzyciela i obojga dłużników. W dniu 19.12.2016r. dłużnicy – P. S. i E. S. podpisali weksel in blanco. Pozwana twierdzi, że podpis na ugodzie i na wekslu nie jest jej podpisem

(d: ugoda z dnia 19.12.2016r. k223-225, weksle k 226, zeznania pozwanej k195v)

Pozwem z dnia 20.10.2017r. R. Z. wystąpił przeciwko M. i A. S. o uznania za bezskuteczną wobec niego przedmiotowej umowy darowizny w celu zaspokojenia w.w wierzytelności. Postanowieniem z dnia 3.09.2018r.m tut. Sąd w sprawie IC 2147/17 zawiesił w/w postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania niniejszego.

(d: pozew kk 135-140, nakaz zapłaty k 141, postanowienie k 171)

Pozwem, który wpłynęła do tut. Sądu w dniu 9.04.2018r. r. F. K. domagał się uznania za bezskuteczną wobec niego przedmiotowej czynności prawnej w celu zaspokojenia wierzytelności jaka mu przysługuje w kwocie 275.417,40 zł. na mocy nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 23.06.2017r. INc 212/17

Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem zaocznym z dnia 20.07.2018r. w sprawie IC 731/18 z powództwa F. K. przeciwko M. i A. S. uznał za bezskuteczną przedmiotową umowę darowizny w stosunku do F. K. w celu zaspokojenia wierzytelności przysługującej mu wobec poprzedniego właściciela nieruchomości, stwierdzonej tytułem wykonawczym- nakazem zapłaty Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 23.06.2017r. , sygn. Akt IC 212/17 w kwocie 275.417,40 zł.

(d: pozew karta 205206, wyrok zaoczny kk 208-209).

W dniu 1.06.2017r. do tut. Sądu wpłynął pozew E. S. przeciwko P. S. o rozwód. Wyrokiem z dnia 18.08.2017r. w sprawie IC 1100 /17 Sąd Okręgowy w Toruniu rozwiązał małżeństwo E. S. i P. S. przez rozwód bez orzekania o winie, władze rodzicielską nad mał. córkami: M. , urodzona w dniu (...) i A. , urodzoną w dniu (...) powierzył obojgu rodzicom i ustalił miejsce zamieszkania dzieci przy matce. Sąd zobowiązał też obie strony do ponoszenia kosztów utrzymania dzieci i udziałem P. S. zasądził od niego na rzecz mał. córek alimenty w kwotach po 900 zł. miesięcznie na rzecz każdej z nich. P. S. nie łoży na utrzymanie córek.

Pozwany wyprowadził się z domu stanowiącego przedmiot umowy z końcem kwietnia 2017 r.

(d: pozew o rozwód kk 2-5, wyrok k 34- akta IC 1100/17 tut. Sądu, informacje od komornika kk 112, 113, zeznania pozwanej E. S. czas nagrania 00:09:22-00:42:13, k. 105v.-106)

Obecnie w dziale III KW (...) widnieje wpis o zakazie zbywania lub obciążania nieruchomością. Przeciwko małoletnim kierowane są pozwy w trybie art. 527 kc, a egzekucje wierzytelności rodziców egzekwowane z w/w nieruchomości.

(d: treść KW z dnia 19.06.2018 r. (...) k. 83-90)

Sąd zważył, co następuje:

Powyzszy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty urzędowe w postaci orzeczeń Sądu , odpisów ksiąg wieczystych, umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego, jak też dokumenty prywatne: pozwy, ugodę z dnia 19.12.2016r. oraz weksel. Podstawą ustaleń Sądu były też zeznania pozwanej.

Jeśli chodzi o dokumenty urzędowe to ich moc dowodowa nie budziła wątpliwości w świetle przepisu art. 233§1 k.p.c.

Zgodnie bowiem z art. 244 k.p.c. dokumenty urzędowe sporządzone w odpowiedniej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej w zakresie ich działania lub przez organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organizacje pozarządowe w zakresie powierzonych im przez przepisy ustawy spraw z dziedziny administracji publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, a także przez inne podmioty w zakresie powierzonych im przez przepisy ustawy zadań z dziedziny administracji publicznej, korzystają z domniemania (obalalnego w sposób przewidziany w art. 252 – por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 18 września 1969 r., II CR 308/69, OSNC 1970, nr 7–

8, poz. 130) zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone oraz z domniemania prawdziwości (autentyczności pochodzenia takiego dokumentu od jego wystawcy). Zgodnie zaś z art. 2 § 2 pr. not. czynności notarialne dokonane przez notariusza zgodnie z prawem mają charakter dokumentu urzędowego. Jak podkreśla się w literaturze, nadanie czynności notarialnej (dokonanej przez notariusza w zakresie jego czynności i zgodnie z prawem) charakteru dokumentu urzędowego oznacza wyposażenie tej czynności w moc dowodową przysługującą każdemu dokumentowi urzędowemu (zob. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 28 czerwca 2000 r., IV CKN 1083/00, LEX nr 52529).

Natomiast dokumentem prywatnym jest każdy dokument pisemny (a od dnia 8 września 2016 r. wyraźnie także sporządzony w formie elektronicznej; por. uwagi do art. 243¹ k.p.c.), który nie odpowiada wymaganiom dokumentu urzędowego. Wystawcą dokumentu prywatnego może być każda osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna. Niczym nieograniczony jest przedmiot dokumentu prywatnego. Brak również zasadniczo wymagań co do postaci tego dokumentu. Każdy dokument prywatny jednak musi zawierać podpis wystawcy. Dokumenty niepodpisane (anonimowe) zatem nie stanowią dokumentu w rozumieniu art. 245 k.p.c. W toku procesu pozwana podniosła, że na dokumentach prywatnych: ugodzie i wekslu in blanco nie widnieją jej podpisy. Mając na względzie niesporną okoliczność, że w toku procesu karnego ustalono, że na innym wekslu został podrobiony podpis pozwanej to można było przyjąć, że podana przez nią wersja jest wiarygodna.

Bezsporne między stronami były praktycznie wszystkie okoliczności dotyczące ustalonego stanu faktycznego. Nie była objęta sporem okoliczność, iż pozwany w chwili zawierania przedmiotowej umowy darowizny posiadał wiedzę, co do zakresu zobowiązań spółki jawnej, której był współnikiem. Już bowiem w dniu 19.12.2016r. zawarł umowę z Przedsiębiorstwem (...) – R. Z. – wierzycielem, działając jako współnik spółki jawnej- Przedsiębiorstwa Handlowo-Uługowego (...) P. S.. Znamienne jest również to, że w jednym z punktów umowy wierzyciel oświadczył, że w czasie obowiązywania ugody nie będzie dokonywał wpisu informacji o zobowiązaniu do Krajowego Rejestru Długów Biura (...) S.A.(por §2 ugody karta 223). Nadto należy podkreślić, że jak wynika z poczynionych ustaleń - z raportu Krajowego Rejestru Długów z dnia 13.04.2017r. wynika w/w spółka posiadała zadłużenie na łączną kwotę 552.780,41 zł. Zostały też wpisane liczne hipoteki przymusowe oraz umowne na rzecz wierzycieli na nieruchomości stanowiącej majątek spółki. (d: pozew kk 37-43). Nadto Tut. Sąd nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 1.06.2017r. w sprawie INc 179/17 nakazał P. S. i E. S. , aby solidarnie na podstawie weksła zapłacili na rzecz R. Z. kwotę 136.469,65 zł. oraz nakazem zapłaty z dnia 23.06.2017r. , sygn. Akt IC 212/17 tut. Sąd zasądził na rzecz F. K. kwotę 275.417,40 zł. Wszystkie te okoliczności pozwalają na przyjęcie, że pozwany posiadał w dniu zawierania zaskarżanej umowy darowizny wiedzę o licznych zobowiązaniach spółki jawnej, której był jednym ze współników. Wprawdzie nakazy zapłaty zapadły kilka miesięcy po zawarciu umowy darowizny, lecz obejmowały zobowiązania, które powstały jeszcze przez jej zawarciem.

W kontekście tych ustaleń, mając nadto na względzie informacje zawarte w uzasadnieniu pozwu o rozwód, który pisała pozwana E. S., a z którego jasno wynika, że jedną z przyczyn tego pozwu były problemy finansowe w firmie, trwające od 2013r. Nie sposób dać wiary pozwanej odnośnie jej rzekomego braku wiedzy co do stanu finansowego spółki jawnej. Sama bowiem zeznała, że P. S. bez jej wiedzy wydał wspólne oszczędności w celu spłaty współnika oraz bieżących zobowiązań w 2013r. Nadto w 2016r. P. S. ponownie wszystkie oszczędności rodziny, tj. kwotę 500.000 zł przeznaczył na spłatę zobowiązań firmy. Pozew o rozwód E. S. uzasadniała również tym, że P. S. namawiał ją na wspólne zaciągnięcie kredytu w kwocie 2mln zł. , na co nie wyraziła zgody oraz tym, że zaczęli też zgłaszać się wierzyciele w kwestii spłaty zobowiązań, otrzymywała anonimowe sms, że pracownicy nie otrzymują na czas wynagrodzeń. Wprawdzie pozew o rozwód wpłynęła do Sądu w dniu 1.06.2017r. lecz uzasadnienie wskazuje na fakty, które miały miejsce długo przez tą datą, w tym również przed dniem zawarcia zaskarżonej czynności prawnej.

W ocenie Sądu oboje pozwani jako współnicy spółki jawnej mieli świadomość tego, że stosownie do treści przepisu art. 22. § 2 Ustawy z dnia 15.09.2000r. – Kodeks spółek handlowych odpowiadają za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi współnikami oraz ze spółką, z uwzględnieniem art. 31.

Powyższe rozważania nie pozwalają jednak na przyjęcie, że dokonana darowizna jest sprzeczna z prawem, a w szczególności z przepisem art. 101§3 kro i wymagała zgody Sądu opiekuńczego, jak również została dokonana z naruszeniem przepisu art. 98 kro, jak to wywodziła storna powodowa.

W orzecznictwie przyjmuje się, że odpłatne nabycie przez dziecko składnika majątkowego o znacznej wartości jest czynnością przekraczającą zwykły zarząd, natomiast nieodpłatne nabycie nawet nieruchomości w stanie wolnym od jakichkolwiek obciążeń nie wymaga zgody sądu (uchwała SN z 30 kwietnia 1977 r., III CZP 73/76, LexPolonica nr 301201, OSNCP 1978, nr 2, poz. 19). Przedmiotowa nieruchomość była w stanie wolnym od jakichkolwiek obciążeń w dniu zawierania umowy.

Należy też wskazać, że z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego (art. 95 § 1 i 2 k.c.).

Rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską, jednakże żadne z nich nie może reprezentować dziecka m.in. przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania (art. 98 § 1 pkt 2 k.r.o.). I z tą sytuacją mieliśmy do czynienia przy zawieraniu umowy darowizny.

Powyższe nie pozwoliło na przyjęcie, że umowa darowizny jest nieważna w oparciu o przepis art. 58§1k.c. Przy tak określonej podstawie faktycznej, Sąd doszedł jednak do przekonania, że przedmiotowa umowa jest bezwzględnie nieważna - jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego(art. 58§1 k.c.). Sąd bowiem nie jest związany podaną podstawą prawną żądania.

Stwierdzić trzeba, że czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego to czynność naruszająca podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania, słuszności, moralności i godziwości. Wymaganie zgodności czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego jest zagadnieniem kontekstu faktycznego.. Przy ocenie zgodności umowy z zasadami współżycia społecznego nie można w szczególności pomijać przyczyn zawarcia tej umowy.

Przez zasady współżycia społecznego należy rozumieć klauzule generalne odwołujące się do powszechnie uznawanych i akceptowanych w społeczeństwie wartości, wyznaczających zasady przyzwoitego i uczciwego zachowania, obejmujące zarówno normy moralne, jak i obyczajowe. Katalog tych wartości ma charakter otwarty, chronią wiele dóbr, co ma na celu umożliwienie oceny danej sytuacji w sposób elastyczny, uwzględniający okoliczności konkretnej sprawy. O sprzeczności z zasadami współżycia społecznego można mówić zarówno wtedy, gdy z tymi zasadami nie daje się pogodzić treść czynności prawnej albo jej cel, ale także wtedy, gdy czynność jest przedsięwzięta w celu obejścia zasad współżycia społecznego. Dla oceny, czy zachodzi wypadek, o jakim mowa w art. 58 § 2 k.c., obok treści czynności prawnej ważny jest jej skutek, a w szczególności to, czy w wyniku podjęcia czynności powstanie uprawnienie lub obowiązek, którego wykonanie spowoduje wystąpienie stanu sprzecznego z zasadami współżycia społecznego. Zasady współżycia społecznego jako przesłankę i przyczynę nieważności czynności prawnej należy stosować w sytuacjach wyjątkowych.

Z taką właśnie, wyjątkową sytuacją mamy do czynienia w okolicznościach sprawy niniejszej.

Z poczynionych ustaleń wynika, że darczyńcy poprzez zaskarżoną umowę naruszyli nie tylko zasadę uczciwości, lojalności i etycznego postępowania wobec własnych dzieci, ale przede wszystkim naczelną zasadę – zasadę dobra dziecka. Przedmiotowa czynność prawna została dokonana wtedy, gdy zadłużenie spółki jawnej, której wspólnikami byli oboje rodzice przewyższało udział każdej z córek w nieruchomości. Pozwani mieli świadomość, obejmującą co najmniej nieuchronność wystąpienia skutku sprzecznego z zasadami współżycia społecznego (pozwana: przy dołożeniu należytej staranności) , jak również tego, że jako wspólnicy odpowiadają solidarnie ze spółką swoim

majątkiem, a poprzez zaskarżoną czynność „uciekają z majątkiem”. Tym samym narazili małoletnie córki na udział w szeregu postępowań sądowych mających na celu uznanie za bezskuteczną owej czynności. W orzecznictwie wyrażano wielokrotnie pogląd, że wzgląd na ochronę interesów osób trzecich może uzasadniać uznanie czynności prawnej za nieważną z powodu jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.), mimo że jednocześnie zachodzą przesłanki pozwalające uznać czynność za bezskuteczną na podstawie art. 527 k.c. lub 59 . (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r. II CSK 101/05 LEX nr 180197 i tam cytowane orzeczenia). Oznacza to, że konkretna czynność prawna mogłaby być kwalifikowana zarówno jako wypełniająca przesłanki do zastosowania normy art. 527 k.c., jak i art. 58 § 2 k.c. Stwierdzenie nieważności takiej czynności prawnej wymaga jednak, by naruszenie zasad współżycia społecznego polegało na zachowaniu innym (naruszeniu innych zasad słuszności lub norm moralnych) niż kwalifikowane w płaszczyźnie normy art. 527 k.c. , co zdaniem Sądu miało miejsce w niniejszej sprawie.

Reasumując powyższe Sąd powództwo uwzględnił na mocy art. 58§2 k.c.

Strona powodowa była zwolniona od kosztów sądowych. Koszty skredytował Skarb Państwa i złożyły się na nie opłaty od pozwu. Sąd zasądził solidarnie od obu pozwanych w pkt II wyroku na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.